

Slotwendingen

Met de volgende begrippen wordt omschreven *op welke manier een afsluitende tonica wordt bereikt*:

1. **authentiek slot**: een afsluiting, waarbij de afsluitende tonica wordt **voorafgegaan door een dominant** (meestal: Ve trap). Zie voorbeeld a.
2. **plagaal slot**: een afsluiting, waarbij de afsluitende tonica wordt **voorafgegaan door een subdominant** (meestal: IVe of IIe trap). Zie voorbeeld b.

Met de volgende begrippen wordt omschreven *op welke functie wordt afgesloten*:

1. **heel slot**: een afsluiting op de Ie trap, de tonica. In de regel is deze Ie trap een grondligging. Er is sprake van een volkomen heel slot als de grondtoon van de toonsoort niet alleen in de bas, maar ook in de *bovenstem* ligt. Als de terts of de kwint in de bovenstem ligt bij de afsluitende tonica is de afsluiting minder 'af'. Er is dan sprake van een onvolkomen heel slot. Zie voorbeeld c.
2. **half slot**: een '**voorlopige**' afsluiting op de dominant, meestal de Ve trap, en meestal *halverwege een muzikale frase*. De dominant is in de regel een grondligging, maar 6-, 6/5-, 4/3- of 2-liggingen komen ook voor. Zie voorbeeld c en d.
3. **bedriegelijk slot**: in een afsluiting volgt op de dominant niet de tonica (hoewel men deze wel *verwacht*), maar een *andere trap*. Men spreekt ook wel van: **Trugschluß** (van: trügen=bedriegen). In de praktijk is de situatie meestal: de **leidtoon** (in de dominant) **lost op** naar de grondtoon, maar deze grondtoon zit niet in een tonicadrieklank, maar is onderdeel van een 'verkeerd akkoord', vaak de VIe trap, of (minder vaak) IV6 – en soms een nog ander akkoord. Een Trugschluß wordt vaak gebruikt om een frase *te verlengen*: er moet na een Trugschluß een hernieuwde poging worden gedaan om alsnog de tonica te bereiken. Zie voorbeeld e en f.

a. authentiek slot
C groot   a klein

b. plagaal slot
C groot   a klein

c. heel slot
volkomen   onvolkomen   onvolkomen

d. half slot

voorzin (met half slot aan het eind)   nazin (met heel slot aan het eind)

I -----> IV   V   IV -----> II   V7   I

voorzin=antecedent
nazin=consequent
half slot=semicadence
heel slot=full cadence

authentiek slot=authentic cadence
plagaal slot=plagal cadence
bedriegelijk slot=deceptive cadence
volkomen=perfect   onvolkomen=imperfect

e. bedriegelijk slot
in C groot

in a klein

f. bedriegelijk slot als 'verlengingstechniek'

leidtoon

leidtoon

V7 VI V7 VI

V VI V I

'mislukte' afsluiting

'tweede poging' afsluiten slaagt

Bruckner, slot van het Ave Maria (uit de motetten)

o - ra pro - no - bis. A - - men.

D → T

authentiek slot (heel slot)

S → T

plagaal slot

Bij * is de melodie (of eigenlijk: het stuk) afgelopen. Het plagiaal slot is 'extra'.

Bach, Wohltemperiertes Klavier II, Praeludium in fis klein:

I (dg) 16 V7 I

I VII 16 V2 16 V6/4 (dg)

I (dg) IV6 V 7

Schumann, Rheinische Symfonie, eerste deel: harmonisch ritme en harmonische reductie

in het akkoord: 1 5 3 1 3 1 5 3 1 5 3 7 1 5

harmonisch ritme: Es c F^{Dom7} Bes Es^{Dom7} As Bes^{Dom7} g

harmonische reductie:

I VI6 (V2) V6 (V2) IV6 V7 III6
 T → D → (dg) → D

Beethoven, Piano sonate Op 101, eerste deel:

23 *p cresc.* *sf* *espressivo e semplice*
 afsluiting in E groot (toonsoort van het tweede thema) → T

29 syncopen: zwaartepunten (1e en 4e tel) 'vervallen' voortzetting syncopen
 T — tonica-orgelpunt — hoofdmotief
 zwaartepunt (eerste tel) hoorbaar

36 hoofdmotief *pp* *cresc.*
 zwaartepunt (eerste tel) hoorbaar [fis] V7 zwaartepunt (eerste tel) hoorbaar [fis] I

42 afsplitsingen van het hoofdmotief *f* *p* *f* *p* *cresc.*
 [D] V4/3 *f*